

Η δικαστική διερμηνεία στην ελληνική πραγματικότητα

Αναστάσιος Ιωαννίδης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Abstract

Court interpreters assist immigrants from other countries access equal legal services and defend themselves before the court. Despite their essential role in the administration of justice and asserting human rights, there exists great theoretical and practical ambiguity about the distinction of Court Interpreting from Community Interpreting and thus, about the roles, obligations, status and ethics of court interpreters. This paper considers the nature of court interpreting from the point of view of both translatology and science of law, and tries to portray the current situation regarding the status of court interpreting in Greece on the basis of a field research among Greek judges.

Keywords: court interpreting, community interpreting, Greek court interpreters, legal interpreting in Greece, Greek judges

1. Η διάκριση της κοινοτικής από τη δικαστική διερμηνεία

Η έννοια της κοινοτικής διερμηνείας γεννήθηκε μόλις τη δεκαετία του 1980 σε χώρες που πρώτες υποδέχθηκαν μεγάλες μεταναστευτικές ροές, όπως ο Καναδάς, η Αυστραλία και οι ΗΠΑ, και έχει τις ρίζες στους όρους «community worker» και «community work», που χρησιμοποιήθηκαν, για να περιγράψουν τη δραστηριότητα ενός προσώπου, το οποίο ερασιτεχνικά και αμισθί παρείχε τις υπηρεσίες του στις κοινότητες των μεταναστών (Slapp 2004: 1, Bowen 1998: 319). Αν και είναι ένας κλάδος, ο οποίος αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς ιδιαίτερα σε χώρες υποδοχής μεταναστών, δεν υπάρχει ομοφωνία στη θεωρία σχετικά με τον ορισμό, την έννοια και το ρόλο της κοινοτικής διερμηνείας. Ακόμα και αυτός καθαυτός ο όρος επιδέχεται αμφισβήτηση, καθώς παραπέμποντας σε έννοιες με διαφορετικές συνυποδηλώσεις, όπως Διεθνής ή Ευρωπαϊκή Κοινότητα ή Κοινοτική Πολιτική, προκαλεί σύγχυση (Pöllabauer 2002: 199).

Έναν ευρέως αποδεκτό από μεγάλη μερίδα των θεωρητικών της μεταφρασεολογίας ορισμό για την κοινοτική διερμηνεία βρίσκουμε στην ανακοίνωση του Πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου για τη Διερμηνεία σε νομικές, υγειονομικές/ιατρικές ή κοινωνικές υπηρεσίες:

Community Interpreting enables people who are not fluent speakers of the official language(s) of the country to communicate with the providers of public services so as to facilitate full and equal access to legal, health, education, government, and social services (Roberts 1997: 11, Mikkelsen 1996a: 77).

Αν και από τα παραπάνω μπορεί εύκολα να συναχθεί πως η δικαστική διερμηνεία εντάσσεται στους κόλπους της κοινοτικής διερμηνείας, μία έστω επιφανειακή επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας αρκεί για να διαπιστωθεί η σαφής διάσταση απόψεων μεταξύ των ειδικών σχετικά με το ρόλο και τη φύση της δικαστικής διερμηνείας. Έτσι, πολλοί μεταφρασεολόγοι (Mikkelsen 1996b: 126, Wadensjö 2002: 355) κατατάσσουν τη δικαστική διερμηνεία στον τομέα της κοινοτικής, την οποία αντιλαμβάνονται ως υπερκείμενο όρο για τις υπηρεσίες διερμηνείας που παρέχονται σε μια σειρά από δημόσιους κοινωνικούς φορείς, ενώ

άλλοι (Driesen 2002: 299, Pöllabauer 2002: 286, Bowen 1998: 319) διαχωρίζουν σαφώς τη δικαστική από την κοινοτική διερμηνεία και την εξετάζουν ως ανεξάρτητο κλάδο.

Ως κριτήριο που θεμελιώνει τη διάκριση αυτή λαμβάνεται υπόψη το γεγονός πως στις περισσότερες έννομες τάξεις η δικαστική διερμηνεία στηρίζεται σε σαφείς νομικές διατάξεις, καθώς επίσης και στον υψηλό βαθμό επαγγελματικής κατοχύρωσης μέσα από την ίδρυση οργανωμένων επαγγελματικών ενώσεων και την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας (Driesen 2002: 299, Röchhacker 2000: 33, Mikkelsen 1996: 125). Ωστόσο, ένα τέτοιο κριτήριο δεν μπορεί να θεμελιώσει μια αξίωση καθολικής ισχύος, καθώς όπως αναφέρει ο Röchhacker (2000: 38), ο υψηλός βαθμός επαγγελματικής κατοχύρωσης της δικαστικής σε σχέση με την κοινοτική διερμηνεία αποτελεί ένα μάλλον διαισθητικό μέτρο σύγκρισης κι όχι ένα επιστημολογικό κριτήριο που βασίζεται στην ανάλυση της έννοιας και του περιεχομένου της. Μια τέτοιου είδους διάκριση είναι ωστόσο σημαντική, γιατί με βάση αυτή μπορούν να θεμελιωθούν διαφορετικοί ρόλοι και διαφορετικές υποχρεώσεις για τον κοινοτικό και το δικαστικό διερμηνέα.

2. Οι ρόλοι του δικαστικού διερμηνέα.

Η θεωρία αποδίδει στο δικαστικό διερμηνέα μια σειρά από διαφορετικούς ρόλους, τους οποίους καλείται να επιτελέσει κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Αυτός, για τον οποίο δεν διατυπώνονται αμφισβητήσεις, είναι ο ρόλος του διερμηνέα ως γέφυρας επικοινωνίας. Έτσι, διαβάζουμε στο δικτυακό τόπο της Αμερικάνικης Ένωσης Δικαστικών Μεταφραστών και Διερμηνέων:

Judiciary interpreters are [...] professionals who fulfill an essential role [...] by providing [...] interpretation between English speakers and non-English or limited-English-proficient defendants, litigants, victims, or witnesses.

Στην περίπτωση του δικαστικού διερμηνέα, αυτός ο ρόλος του ως μέσου για την επίτευξη απρόσκοπτης επικοινωνίας μεταξύ των διαδίκων και των δικαστικών αρχών ενδύεται το μανδύα μιας επιπλέον αποστολής: εδώ ο διερμηνέας καλείται για όσα πρόσωπα δεν ομιλούν τη γλώσσα του δικαστηρίου να συμβάλλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης τους στη δικαιοσύνη, έτσι ώστε τα πρόσωπα αυτά να αποκτήσουν την ίδια ακριβώς έννομη θέση με εκείνα για τα οποία, αν βρίσκονταν σε παρόμοια κατάσταση, δεν θα υφίστατο το γλωσσικό εμπόδιο (Mikkelsen 2000: 2, 2008: 81, Shuttleworth 1997: 32).

Επιπλέον, συχνά αποδίδεται στο δικαστικό διερμηνέα ο ρόλος του οργάνου που επικουρεί τον αλλοδαπό ενώπιον του δικαστηρίου, αλλά και το δικαστήριο κατά την απονομή της δικαιοσύνης. Ο ρόλος αυτός πηγάζει, καταρχήν, από το ευρύτερο πεδίο της κοινοτικής διερμηνείας, όπου ο διερμηνέας, ο οποίος είναι κατά κανόνα συμπατριώτης και πρόσωπο εμπιστοσύνης για τον αλλοδαπό, καλείται συχνά να συμμετέχει ενεργά στην επικοινωνιακή διαδικασία, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να λαμβάνει αυτοβούλως αποφάσεις, υπερβαίνοντας έτσι την αμιγώς μεταφρασεολογική του αποστολή, προς το συμφέρον τόσο του αλλοδαπού όσο και της καλύτερης λειτουργίας του εκάστοτε δημόσιου φορέα. Για παράδειγμα, σχετικά με τα καθήκοντα των νοσοκομειακών διερμηνέων συναντούμε στη θεωρία την άποψη:

The interpreter may be seen by the hospital as a helper in the care of patients and so be assigned tasks which are appropriate to the general category of helper but are not interpreting tasks (Gentile 1996: 31).

Η άποψη αυτή που προσδίδει στο διερμηνέα την ιδιότητα του επικουρικού οργάνου εμφανίζεται και στην περίπτωση του δικαστικού διερμηνέα:

As officers of the court, interpreters help ensure that [...] court proceedings and court support services function efficiently and effectively. Interpreters are highly skilled professionals who fulfill an essential role in the administration of justice (Hewitt 1995: 199).

Ωστόσο, εξαιτίας του γεγονότος πως στα πλαίσια αυτά αποδίδονται στο δικαστικό διερμηνέα και καθήκοντα πέραν των αμιγώς μεταφρασεολογικών, συχνά αμφισβητείται ο ρόλος του αυτός ως επικουρικού οργάνου.

Ωστόσο, ο ρόλος εκείνος, ο οποίος αποτελεί για τη θεωρία ένα από τα πιο επίμαχα ζητήματα που σχετίζονται με τη φύση της δικαστικής διερμηνείας, είναι αυτός του πολιτισμικού διαμεσολαβητή, εξαιτίας ίσως της σημασιολογικής και ορολογικής περιπλοκότητας που ενέχει η έννοια της πολιτισμικής διαμεσολάβησης και του μεγαλύτερου ή μικρότερου εύρους επικάλυψής της με το φάσμα των δραστηριοτήτων του κοινοτικού διερμηνέα. Πράγματι, η έννοια του πολιτισμικού διαμεσολαβητή χρησιμοποιείται συχνά στην πράξη ως συνώνυμο του κοινοτικού διερμηνέα, γεγονός που επιφέρει σύγχυση αναφορικά με το ρόλο και τα καθήκοντα του τελευταίου.

Σύμφωνα με τον διαδικτυακό ορισμό του Διεθνούς Εργαστηρίου που διοργάνωσε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο με θέμα το ρόλο και τις προοπτικές εξέλιξης της Πολιτισμικής Διαμεσολάβησης το 2009:

Ο Πολιτισμικός Διαμεσολαβητής είναι ένα τρίτο άτομο που προσπαθεί να επιλύσει τις πολιτισμικές συγκρούσεις, γεφυρώνοντας και προωθώντας την επικοινωνία, ανταλλάσσοντας γνώση και αμοιβαία κατανόηση, και υποστηρίζοντας την αλληλεξάρτηση σε θέματα διαφορετικών πολιτισμικών υποβάθρων.

Προκειμένου να γίνει πιο σαφής η αποστολή του πολιτισμικού διαμεσολαβητή αναφέρεται εδώ η περίπτωση της διαμεσολάβησης σε νοσοκομειακές και υγειονομικές αρχές. Αναλυτικότερα, οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές καλούνται να βοηθήσουν το ιατρικό προσωπικό να κατανοεί το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο των αλλόγλωσσων ασθενών, να ενημερώνουν τους τελευταίους για τα δικαιώματά τους, καθώς και για τον τρόπο λειτουργίας και πρόσβασης στο εκάστοτε σύστημα υγείας, και να τους ενθαρρύνουν να εκφράζουν τις ανάγκες και τις ανησυχίες τους. Εμπλέκονται σε ατομικές συζητήσεις τόσο με τους θεράποντες ιατρούς όσο και με τους ασθενείς, είναι όμως παρόντες και στις συναντήσεις των δύο αυτών μερών, δηλ. ιατρών και ασθενών, όπου αναλαμβάνουν το ρόλο της μεταφοράς των μηνυμάτων εκατέρωθεν. Έτσι, οι πολιτισμικοί διαμεσολαβητές στο νοσοκομείο ενεργούν ως ένα εργαλείο πρόληψης των συγκρούσεων, προάγουν την ισότητα και τη δικαιοσύνη και συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών της ιατρικής περίθαλψης (Martin 2009).

Κατόπιν τούτων καθίστανται σαφείς οι λόγοι σύγχυσης του πολιτισμικού διαμεσολαβητή και του διερμηνέα, καθώς και ο τελευταίος ως «ενδιάμεσο πρόσωπο» καλείται να λειτουργήσει ως γέφυρα επικοινωνίας, έχει γνώση των δύο πολιτισμών και συμβάλλει στη γεφύρωση των διαφορών τους κατά τη διερμηνεία του, ενώ θεωρείται συχνά όργανο που επικουρεί αλλά και συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία του εκάστοτε δημόσιου φορέα. Έτσι, συχνά αποδίδεται και στο διερμηνέα ένα στοιχείο ενεργούς συμμετοχής και ρόλου στην εκάστοτε επικοινωνιακή διαδικασία. Αναφέρονται εδώ ενδεικτικά οι Knapp και Knapp-Potthoff (1985: 451), οι οποίοι προβλέπουν ένα διευρυμένο πλαίσιο διακριτικής ευχέρειας για τον διερμηνέα, ώστε αυτός «να συμβάλλει στην αποσαφήνιση παρεξηγήσεων και να κατευθύνει την πορεία της συζήτησης», ο Vermeer (1998: 62), ο οποίος προσδίδει μεταξύ άλλων στους

διερμηνεύς το ρόλο του «βοηθού διαπολιτισμικής διαχείρισης» ή του «συμβούλου» και η Cairncross (1989: 7), η οποία διατυπώνει τον ορισμό του «πολιτισμικού διερμηνέα»:

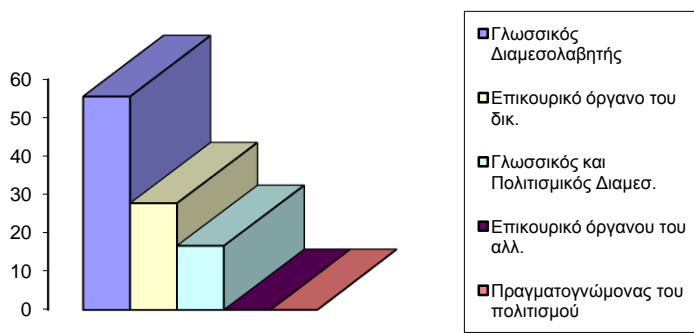
A cultural interpreter is [...] an active participant in a cross-cultural/lingual interaction, assisting the social service personnel's understanding of the beliefs and practices of the client's culture, and assisting the client's understanding of the dominant culture, by providing cultural as well as linguistic links.

Υπό αυτή την έννοια, ο δικαστικός διερμηνέας μπορεί κατά περίπτωση να λειτουργήσει ως εμπειρογνώμονας πολιτισμού, όταν δηλαδή παρέχει (αποδεικτικό) υλικό στο δικαστήριο σχετικά π.χ. με τον πολιτισμό, νοοτροπία, ήθη και έθιμα, κοινωνικό περίγυρο (Kadric 2009:53).

Με σκοπό να διαπιστωθεί στην πράξη ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα αποφασίστηκε να γίνει μια καταγραφή των απόψεων των δικαστών, ως των κατεξοχήν αρμόδιων εκπροσώπων της δικαστικής αρχής, ως προς το ρόλο και τη φύση της δικαστικής διερμηνείας. Στα πλαίσια αυτά, αποφασίστηκε η διεξαγωγή ποσοτικής έρευνας με τη μορφή ερωτηματολογίου (βλ. Kadric 2009: 105 εφ.), το οποίο επιδόθηκε σε ένα πρώτο πιλοτικό στάδιο στους δικαστές του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και στο οποίο τέθηκε μεταξύ άλλων το ερώτημα: «Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο ρόλος του διερμηνέα;»

Εδώ οι δικαστές κλήθηκαν να επιλέξουν μία από τις πέντε προκαθορισμένες απαντήσεις, στις οποίες έγινε προσπάθεια να συμπεριληφθούν όλοι οι ρόλοι που αποδίδονται στους δικαστικούς διερμηνείς, όπως αυτοί περιγράφηκαν παραπάνω. Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα της έρευνας, όπως προέκυψαν από 18 ερωτηματολόγια, απεικονίζονται στο παρακάτω γράφημα:

Πίνακας 1: Ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα

Το γεγονός πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιβεβαίωσαν την κοινή άποψη πως ο διερμηνέας είναι απλά το κανάλι επικοινωνίας μεταξύ δικαστηρίου και αλλοδαπού φανερώνει μάλλον την προβληματική αντίληψη των δικαστών σχετικά με το ρόλο και το επαγγελματικό καθεστώς των διερμηνέων. Για το λόγο αυτό, έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον η αξιολόγηση των επιμέρους λειτουργιών και υποχρεώσεων των διερμηνέων που ακολουθεί.

3. Υποχρεώσεις του δικαστικού διερμηνέα

Οι υποχρεώσεις του δικαστικού διερμηνέα, όπως αυτές αποτυπώνονται στη βιβλιογραφία, συνοψίζονται στους παρακάτω τρεις πυλώνες. Με εξαίρεση την υποχρέωση εχεμύθειας, οι άλλες δύο υποχρεώσεις του δικαστικού διερμηνέα επιδέχονται αμφισβήτηση από πολλούς θεωρητικούς της μεταφρασεολογίας:

1. Εχεμύθεια (Mikkelson 2000: 51)

2. Ουδετερότητα και αμεροληψία ή ενεργή συμμετοχή;

Η ουδετερότητα επιτάσσει την υποχρέωση μη στρέβλωσης του νοήματος προς όφελος του ενός ή του άλλου μέρους και κατ' επέκταση την επιτέλεση ενός αόρατου ρόλου (οι διερμηνείς δεν είναι δικηγόροι, δεν παρέχουν συμβουλές, δεν εξηγούν τη διαδικασία), σε αντίθεση με την άλλη άποψη, η οποία υπαγορεύει μεγαλύτερη εμπλοκή του διερμηνέα στη διαδικασία (Mikkelson 2000: 51, Röchhacker 2000: 60).

3. ακρίβεια ή επίτευξη επικοινωνίας, σύμφωνα με τη θεωρία του σκοπού;

Το λεγόμενο *verbatim requirement* ή η αρχή της κατά λέξης απόδοσης απαιτεί ακριβή προσήλωση στις πληροφορίες του πρωτότυπου μηνύματος, συμπεριλαμβανομένων των παύσεων, υπεκφυγών, αυτο-διορθώσεων, δισταγμών, συναισθηματικών φορτίσεων, επιτονισμού, σε αντίθεση με τη θεωρία του σκοπού, η οποία επιτρέπει ελεύθερη απόδοση του νοήματος με σκοπό την επίτευξη της επικοινωνίας (Gonzalez 1991: 16, Kadric 2009: 25).

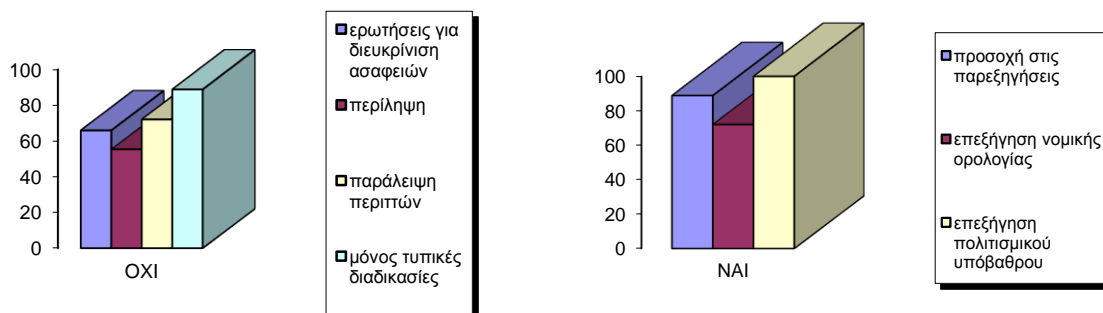
Στα πλαίσια της έρευνας, ζητήθηκε από τους δικαστές του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης να απαντήσουν με ένα ναι ή ένα όχι σε κάθε ένα από τα παρακάτω καθήκοντα του δικαστικού διερμηνέα:

Ο διερμηνέας μεταξύ άλλων μπορεί και να

- προβαίνει αυτοβούλως σε ερωτήσεις προκειμένου να διευκρινίσει ασάφειες,
- αποδίδει συνοπτικά το νόημα,
- παραλείπει περιττές λεπτομέρειες προς εξοικονόμηση χρόνου,
- εφιστά την προσοχή σε παρεξηγήσεις,
- επεξηγεί τη νομική ορολογία,
- διεκπεραιώνει μόνος του τυπικές διαδικασίες (π.χ. να υπενθυμίζει στους μάρτυρες την υποχρέωση αληθείας, όρκισης ή να θέτει τις τυπικές ερωτήσεις σε αυτούς),
- έχει την ικανότητα να επεξηγεί τη σημασία λέξεων και όρων που χρησιμοποιεί ο αλλοδαπός και που οφείλονται στο περιβάλλον από το οποίο αυτός προέρχεται.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν κατηγοριοποιήθηκαν σε δύο ομάδες (τι ανήκει στις υποχρεώσεις του δικαστικού διερμηνέα και τι όχι σύμφωνα με τους δικαστές) και παρουσιάζονται εδώ με τα παρακάτω στατιστικά γραφήματα:

Πίνακας 2: Υποχρεώσεις του δικαστικού διερμηνέα

Συμπερασματικά, από τα αποτελέσματα προκύπτει σαφώς μια εικόνα σύγχυσης ως προς τα καθήκοντα του δικαστικού διερμηνέα. Συγκεκριμένα, επιβεβαιώνονται, σύμφωνα με τους δικαστές, ο ρόλος του διερμηνέα ως πολιτισμικού πραγματογνώμονα/διαμεσολαβητή, η αξίωση της θεωρίας (του αόρατου διερμηνέα) για ουδετερότητα/μη ενεργή συμμετοχή στη διαδικασία και η αρχή της κατά λέξη απόδοσης, με εξαίρεση από την άλλη πλευρά «την επίλυση των παρεξηγήσεων» και

«την επεξήγηση της νομικής ορολογίας», γεγονός που επιβεβαιώνει τον επικουρικό ρόλο του δικαστικού διερμηνέα και επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή του στη διαδικασία.

4. Νομικό πλαίσιο για τον διορισμό του δικαστικού διερμηνέα

Το δικαίωμα του αλλοδαπού κατηγορουμένου σε υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης κατοχυρώνεται από τον έλληνα νομοθέτη στο άρθρο 233 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως αυτός ισχύει από την 01.01.1951.

Παρά τις καλοπροαίρετες προθέσεις του έλληνα νομοθέτη έναντι του δικαιώματος ακροάσεως και ισότιμης συμμετοχής του κατηγορουμένου στην ποινική δίκη μέσω της δωρεάν παράστασης διερμηνέα, ουδέν προβλεπόταν στην αρχική μορφή του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί των κριτηρίων και του τρόπου διορισμού των διερμηνέων στην ποινική διαδικασία. Μόλις το 1996, δηλαδή 45 χρόνια μετά την θέση σε ισχύ του εν λόγω Κώδικα, κρίθηκε αναγκαία με την προσθήκη ειδικής διάταξης η πρόβλεψη ενός μηχανισμού, ο οποίος εξειδικεύεται στη δημιουργία ενός είδους «μητρώου διερμηνέων», ενός καταλόγου με τα ονόματα των διερμηνέων που διαμένουν ή εργάζονται στην έδρα του δικαστηρίου και είναι κατά προτίμηση δημόσιοι υπάλληλοι. Έκτοτε οι αρμόδιοι για το διορισμό διερμηνέα οφείλουν να ανατρέχουν σε αυτόν τον κατάλογο και μόνο σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις δύνανται να διορίσουν πρόσωπο που δεν περιλαμβάνεται σε αυτόν.

Αποκαλυπτική των λόγων που οδήγησαν σε αυτή την τροποποίηση του άρθρου 233 ΚΠΔ περί διερμηνέων και της κατάστασης που επικρατούσε ως τότε, φαίνεται να είναι η εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου:

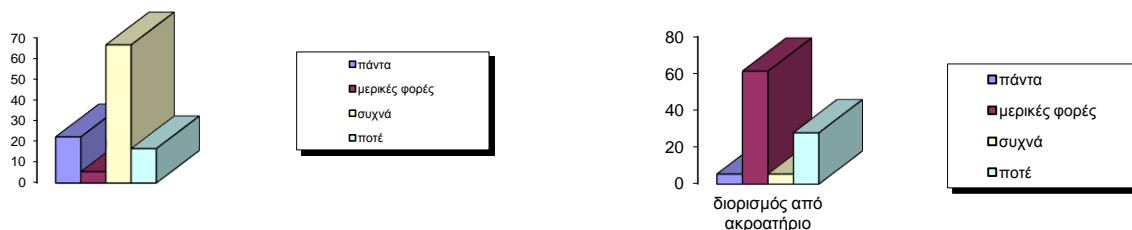
Η προσθήκη της δεύτερης αυτής παραγράφου κρίθηκε ότι ήταν απολύτως αναγκαία, αφού όπως είναι γνωστό, οι κατά το νόμο αρμόδιοι για το διορισμό των διερμηνέων, που διευκολύνουν τη δικαστική επικοινωνία των παραγόντων της δίκης με εκείνους που αγνοούν την ελληνική γλώσσα, αναζητούσαν το διερμηνέα που θα έπρεπε να διορίσουν μεταξύ εκείνων οι οποίοι, κατά τις πληροφορίες τους, ε γνώριζαν σε βαθμό ικανοποιητικό την αντίστοιχη γλώσσα. [...]

Με την σύνταξη όμως του ειδικού πίνακα, θα δοθεί ένα τέλος στα πρακτικά φύσεως προβλήματα που ανέκυπταν και δεν θα επαναληφθεί το φαινόμενο να αναζητούνται διερμηνείς μεταξύ εκείνων που συνέπεσε να βρίσκονται στις αίθουσες των δικαστηρίων, αλλά θα διορίζονται από τον πίνακα που θα καταρτίζεται κάθε χρόνο.

Η έμπρακτη εφαρμογή της νέας παραγράφου του άρθρου 233 ΚΠΔ στην ελληνική δικαστηριακή πράξη, ωστόσο, ελάχιστα έχει συμβάλει στην βελτίωση της κατάστασης, όπως δείχνει η εμπειρία. Ήδη από την εισηγητική έκθεση διαφαίνεται η ολιγοψυχία του νομοθέτη, καθώς περιορίζεται στην πρόβλεψη για την κατάρτιση ενός απλού καταλόγου διερμηνέων, χωρίς όμως να ορίσει τα κριτήρια, τα τυπικά προσόντα και την ουσιαστική διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει κανείς, προκειμένου να εγγραφεί στον εν λόγω κατάλογο. Καθώς, λοιπόν, το νομοθέτη δεν φαίνεται να τον απασχολούν τα τυπικά προσόντα τα οποία πρέπει να έχει ένας διερμηνέας, στον κατάλογο μπορεί να εγγραφεί ο καθένας, ο οποίος ισχυρίζεται ότι γνωρίζει μια ξένη γλώσσα, απλά δηλώνοντάς την μαζί με τα προσωπικά του δεδομένα.

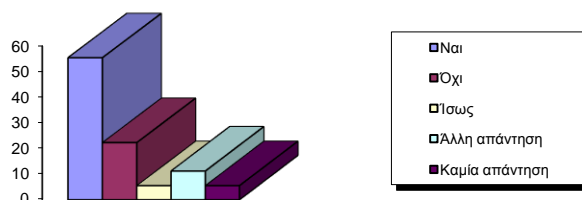
Στα πλαίσια της έρευνας, έγινε προσπάθεια να διαπιστωθεί κατά πόσο γίνεται χρήση του εν λόγω πίνακα για το διορισμό των διερμηνέων, καθώς επίσης ζητήθηκε η αξιολογική κρίση των δικαστών σχετικά με αυτόν. Ως προς τη πρώτο ερώτημα, ζητήθηκε από τους δικαστές να προσδιορίσουν τη συχνότητα με την οποία προσφεύγουν στον πίνακα ή αναζητούν διερμηνέα εκτός αυτού. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται ως εξής:

Πίνακας 3: Συχνότητα χρήσης πίνακα διερμηνέων

Ως προς το δεύτερο ζήτημα, τέθηκε στους δικαστές η ερώτηση «Πιστεύετε πως ο πίνακας των διερμηνέων αποτελεί κριτήριο εγγύησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών διερμηνείας;».

Πίνακας 4: Εγκυρότητα πίνακα διερμηνέων

Από τις δοθείσες απαντήσεις προκύπτει σαφώς πως ο πίνακας του δικαστηρίου δεν αποτελεί το μοναδικό μέσο εξεύρεσης διερμηνέα, καθώς και μια μάλλον ελάχιστα πειστική εικόνα ως προς το κατά πόσο αυτός αποτελεί εχέγγυο για την ποιότητα της διερμηνείας.

Ενδεικτικό των προβλημάτων κατά τον διορισμό διερμηνέα και των επιπτώσεων που επιφέρει αυτός στην αρχή της δίκαιης δίκης, και κατ' επέκταση στα δικαιώματα και τη ζωή των κατηγορούμενων, είναι ένα απόσπασμα από την Ελευθεροτυπία (26/6/2005), το οποίο παρατίθεται εδώ αντί επιλόγου:

Ένα συγκλονιστικό ντοκουμέντο για τον τρόπο που αποδίδεται η Δικαιοσύνη στη χώρα μας φέρνουμε σήμερα στο φως. Πρόκειται για το Βούλευμα 1831/2001 του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, με το οποίο απαλλάχθηκε από κάθε κατηγορία μια γυναίκα που επί μια ολόκληρη δεκαετία χρησιμοποιούνταν στις δίκες ως διερμηνέας της αλβανικής γλώσσας χωρίς να την γνωρίζει. [...] Η "ανεπάρκειά" της αυτή ήταν "εν γνώσει" των δικαστικών αρχών της συμπτωτεύουσας, που παρόλα αυτά την καλούσαν να ασκήσει το "λειτουργημά" της [...], μόνο και μόνο επειδή η εν λόγω κυρία "ευρίσκεται ανά πάσαν στιγμήν εις το Δικαστικόν Μέγαρον".

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bowen M. (1998). «Community Interpreting». Στο M. Snell-Hornby, H.G. Hönl, P. Kussmaul, P.A. Schmitt (επιμ.), (2003) *Handbuch Translation*. Tübingen: Stauffenburg, 319-321.
- Cairncross L. (1989). *The Cultural Interpreter Training Manual*. Toronto: Ministry of Citizenship and Culture, Citizenship Development Branch.
- Driesen J. (2002). «Gerichtsdolmetschen – Praxis und Problematik». Στο J. Best, S. Kalina (επιμ.), *Übersetzen und Dolmetschen. Eine Orientierungshilfe*. Tübingen/ Basel: Francke Verlag, 299-306.
- Gentile A., U. Ozolins και M.Vasilakakos (1996). *Liaison Interpreting: A Handbook*. Melbourne: Melbourne University Press.
- Gonzalez D., F. Vasquez και H. Mikkelson (1991). *Fundamentals of Court Interpretation: Theory, Policy and Practice*. Durham, NC: Carolina Academic Press.

- Hewitt E. (1995). *Court interpretation: Model guides for policy and practice in the state courts*. Williamsburg, VA: National Center for State Courts.
- Kadric M. (2009). *Dolmetschen bei Gericht. Erwartungen, Anforderungen, Kompetenzen*, Wien: Facultas Verlags- und Buchhandels AG.
- Knapp K. και Knapp-Potthof A. (1985). «Sprachmittlertätigkeit in der interkulturellen Kommunikation». Στο J. Rehbein (ed.), *Interkulturelle Kommunikation*, Tübingen: Narr, 450-463.
- Martin C. και Phelan M. (2009). «Interpreters and Cultural Mediators – different but complementary roles». Στο *Translocations: Migration and Social Change. An Inter-Disciplinary Open Access E-Journal*, ISSN Number: 2009-0420, <http://www.translocations.ie/docs/v06i01/Martin%20and%20Phelan.pdf>
- Mikkelsen H. (1996a). «The Professionalization of Community Interpreting». Στο M. Jérôme-O'Keefe (επιμ.), *Global vision: Proceedings of the 37th annual conference of the American*, Alexandria, VA: American Translators Association, 77-89.
- Mikkelsen H. (1996b). «Community interpreting: An emerging profession». Στο *Interpreting, International journal of research and practice in interpreting*, 1996, 1(1), 125-129.
- Mikkelsen H. (2000) *Introduction to court interpreting*. Manchester: St Jerome Publishing.
- Mikkelsen H. (2008) «Evolving views of the court interpreter's role: between Scylla and Charybdis». Στο C. Valero-Garces, A. Martin (επιμ.), *Crossing Borders in Community Interpreting: Definitions and Dilemmas*. Philadelphia/Amsterdam: John Benjamins, 81-97.
- Pöschhacker F. (2000) *Dolmetschen. Konzeptuelle Grundlagen und deskriptive Untersuchungen*. Tübingen: Stauffenburg.
- Pöllabauer S. (2002) «Community Interpreting. Abbau sprachlicher und kultureller Barrieren». Στο I. Kurz, A. Moisl (επιμ.), *Berufsbilder für Übersetzer & Dolmetscher. Perspektiven nach dem Studium*. Wien: Facultas, 196-204.
- Pöllabauer S. (2002). «Community Interpreting als Arbeitsfeld – Vom Missionarsgeist und von moralischen Dilemmata». Στο J. Best, S. Kalina (eds), *Übersetzen und Dolmetschen. Eine Orientierungshilfe*. Tübingen/Basel: Francke Verlag, 286-298.
- Roberts R. (1997). «Community Interpreting Today and Tomorrow». Στο S. Carr, R. Roberts, A. Dufour, D. Steyen (επιμ.), *The Critical Link: Interpreters in the Community*. Philadelphia/Amsterdam: John Benjamins, 7-26.
- Shuttleworth M. και Cowie M. (1997). *Dictionary of Translation Studies*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Slapp M. (2004). *Community Interpreting in Deutschland. Gegenwärtige Situation und Perspektiven für die Zukunft*. München: Martin Meidenbauer.
- Vermeer H.J. (1998). «Didactics of Translation». Στο M. Baker (ed), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London/New York: Routledge, 60-63.
- Wadensjö C. (2002). «The double role of a dialogue interpreter». Στο F. Pöschhacker, M. Schlesinger (επιμ.), *The Interpreting Studies Reader*. London/New York: Routledge, 355-369.